UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Constitutionibus principum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

m POMA. ¶ Quarto principKr. Allegaẜ iſtud dictū Bar. qd doctori vel gl. atteſtanti de ꝯſuetudine eſt credendū, ꝫ Bar. tꝫ Alex. in l. poſt dotē. ff. ſol. mat. Are. conſi. cxxxiij. incip. in cā q̄ vertiẜ. Barb. conſi. liij. incip. preclare, in j. vol. Et idē Bal. in l. ſi qs, in lect. antiqua. de pig. Idem in pemio feu. Idē in l. ꝯſentaneū. in vj. oppo. C. qūo ꝛ qñ iud. Idē in l. fi. C. d̾ fideicō. ꝛ in l. cū quidā. §. ſcientia. ff. de acquirenda hr̄ditate, ꝛ in l. fi. ff. de cōpenſatioñ. ꝛ pro iſta opi. facit qd d̾t ipſemet Bal. in l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. Ang. conſi. ij. incip. ſtatutum excludēs matrē. Imo in l. centurio. ff. de vulg. idē Ang. in conſi. xcv. inci. petēs quas authoritates cumulauit Fran. de Curte ſenior in proe. feu. vbi ſubdit poſſe ſeruari opinionē Bar. qñ gl. ord. atteſtaẜ. de ꝯſue. Et d̾t iſta eſſe verba aurea. Bal. c. cum dilect⁹. d̾ ꝯſue. ꝛ d̾t, pcedere, ſi gl. ſit cōiter approbata. Ita ſeruat dicta Bar. Imo in l. j. §. nuntiatio. j̄. de ope. no. nun. ſꝫ bene conſiderando fundamenta reprobātiū, militant contra gl. ordi. ſicut ꝫ alios docto. ꝛ ideo poſſes ſequi dictū Bar. qd ſequiẜ Lanfran. ī rep. c. qm̄ ꝫ falſaꝫ. de proba. ꝛ ſequiẜ Alex. ſibi ꝯ̄rius conſi. lv. incipien. illud afferant, in iiij. vol. ſequiẜ Barba. ſibi itaque ꝯ̄rius. conſi. xxiij. incip. ſapientiſſimus. volu. ij. Et pro iſta opi. Bart. facias vnū fundamentum, p qd tolluntẜ oīa ꝯ̄ria: nam ſi eſt concluſio, qd licet teſtis ſine iuramento nō faciat probationē, inducit tñ preſumptionē. gl. eſt cōiter approbata in c. nup. de teſtibus. Solet em̄ dici, qd dictum probabilis viri, inducit credulitatē. Bl. in l. Titio fundus. j̄. de condi. ꝛ demō. ꝙ gl. affirmat Alex. in l. pupillo. §. ſi qs ipſi pretori. de oper. noui nuntia. in conſi. lv. late Feli. in c. cum contingat. de pſcri. Et rōnes quas docto. atteſtanẜ de conſuetudine dant iuſtā cām credulitatis iudici, donec ꝯ̄riū probeẜ. Et ex hoc ſolutū eſt fundamētum Alex. dicta l. poſt dotem. Et iſta oīa aggregat do. Frā. iunior in ſua repetitione. l. Pau. ff. de ſolu. Uide ēt Barb. conſi. viij. vol. j. ꝛ conſi. xxij. vol. ij.

☞ ANT. RVB. Quod ſteẜ doctori atteſtāti de cōſuetudine, vide Bal. in c. cū dilectus. de ꝯſue. Imol. in l. j. §. nūtiare. d̾ oper. noui nun. Lanfran. in c. qm̄ ꝫ falſam. de probatio. Uide Alex. in l. poſt dotē. j̄. ſol. matri. Barb. ꝯſi. xiiij. Uide Iaſ. hic. Et ꝙ ſtetur doctori ita atteſtanti, tenet Decius, vbi dicit hāc rōnē. in conſi. dcxciij.

n P.PAVP. ¶ Quod ſufficiat. Sequiẜ Comē. ꝯſil. lvij. circa fi. incip. monaſteriū. Bal. in c. cū dilectus. in prin. de ꝯſue. Imol. in l. j. §. nuntiatio. de oper. no. nun. Lanfrā. in repe. c. qm̄ ꝫ falſaꝫ. de pba. extra. vide late Moder. ī plud. feu. ꝛ latiſſime ibi Cur. Quod aūt credaẜ, ēt ſi plures hoc atteſtentur. vide Alexā. in l. poſt dotē. j̄. ſol. mat. Barb. in ꝯſi. xlij. in j. volu. vide Iaſ. hic.

o POMA. ¶ Ergo authoritas. Contrariuꝫ videẜ voluiſſe Are. ꝯſi. cxxxiij. incip. in cā que vertitur inter homines. Et Alexā. poſt multa ī l. poſt dotē. vſi. ex h̾ queri poſſet. j̄. ſol. mr̄imonio.

☞ Pro intellectu l. iuriſiurandi. C. de teſti.

p POMA. ¶ Tu dic audacter. Adde ad iſtaꝫ materiaꝫ qd ponit Roma. ſing. xlj. incip. an ſicut ſententia iudi. ꝛ vide Prepoſitum in c. conſuetudo. j. diſtin.

q POMA. ¶ Sufficit qd probentur. Uide Feli. in c. ij. de teſta.

r POMA. ¶ Tu dic qd. Uide Prepoſitū in c. que ꝫ viij. diſtin.

☞ Pro intellectu l. ſed ſi accepto. ff. de iure fiſci.

* CLAVD. ¶ Frumentum de territorio. Sed ſi extante dicto ſtatuto, vel cōſuetudine dareẜ licentia extrahendi quāto tpe durabit. vide Bar. in l. vnic. de tracta. ꝛ ſtati. lib. xij. C. verſicu. not. ex hac lege.

LEX XXXII.

Diuturna. Longa ꝯſuetudo hꝫ vim legis maxime ſi in ꝯ̄dictorio iudicio ſit oppoſita, ꝛ ſumit vigorem ex tacita populi cōuentione, ꝛ nō eſt neceſſe qd redigaẜ in ſcriptis, ꝛ legem interpretatur, cū de legis intellectu dubitaẜ, ꝛ oīa pdicta obtinent, niſi conſuetudo ſit erronea. hoc dicit vſqꝫ ad l. ergo. Et v de gl. que incipit, ſcꝫ x. vel xx. annorū, qꝛ eſt tēpus longū ſm Pet. qd dixi in l. de quibus, ꝛ qd dicit l. ſꝫ ea. ibi plurimos. nō intelligas, qd ſint pauciores decē annis. Et no. text. in d. l. ſed ea. ibi, tacita ciuiū ꝯuētione, ꝛc. ꝛ hoc qd dicit in l. Imo. h̾ ius. ſ. non ſcriptū. vt dixi s̄. in l. de qb⁹. Et quot modis ſumaẜ interpretatio, vide gl. bonā ī l. ij. §. deinde. s̄. de orig. iur. Itē no. tex.
a in l. ſi de īterpretatiōe. ibi, ᵃ qd eſt optima legū īterpres, ꝛ no.
* ex hac l. qd dixi* in l. de quibus. qd ad eſſe cōſuetudinis, reqriẜ diuturnitas tēporis, ꝛ ꝯſuetudo firmaẜ cōtradictorio iudicio obtento, nō tñ eſt neceſſe, qꝛ ēt ſine iudicio conſuetudo induciẜ, vt dixi in l. de quibus. Et poniẜ exēplū in gl. l. j. C. que ſit long. conſue. Itē differt a ſtatuto, qꝛ ſtatutū induciẜ ab expreſſo cōſenſu populi, hic ex tacito. Item nota, qd cum dubitaẜ de legis intellectu, recurriẜ ad ꝯſuetudineꝫ, q̄ ſi nō appareat, recurreẜ ad ſimilia, vt l. nō pñt, ꝛ ibi nota s̄. eod. Iteꝫ not. qd quedā eſt interpretatio neceſſaria, ꝛ probabilis, vt in Principis interpretatione. ¶ Quedā neceſſaria tm̄, quedā probabilis tantū. De quo p gl. ꝛ doc. in d. l. ſi de interpretatione. Itē no. in tex. l. quod non ratione. quod erronea cōſuetudo, nō trahiẜ ad con-
b ſequentiā. ᵇ Hic ponit gl. exemplum in eo, qui duxit plauſtruꝫ, que conſuetudo eſt Bononie, per errorem introducta vt hic.

ADDITIONES.

a P.PAVP. ¶ Not. tex. ibi, Item vide que habes ad Bar. s̄. eo. in l. neque.

* CLAV. ¶ Quod dixi. Intellige ſm quod declarat Areti. in conſil. cxv. in princip.

b ALEX. ¶ Ad conſequentia. No. gl. in l. j. C. que ſit lōg. cōſue. ibi plene per Sal. ꝛ p Cy. in l. ij. eod. tit. in verſi. quarto queriẜ circa hoc. ꝛ ibi Bal. poſt gl. p Anto. in c. fi. de conſue. per Bal. poſt gl. in l. de quibus. s̄. eod.

LEX XXXIX.

Ergo. Hec lex continuatur in glo. In tex. ibi conſenſus, ſcꝫ expreſſus.

LEX XL.

Totum autem. In text. ibi, alienet. De iſta alienatione, vide in l. ij. C. de fund. dot.

De conſtitutionibus principum. Rub. iiij.

1 ☞ Pricipis īterlocutio redacta in corpore iuris hꝫ viꝫ legis.
2 Priuilegiuꝫ ꝯceſſuꝫ pſone, quando egrediatur perſonam, ꝛ ad heredes tranſeat.
3 Reſcriptum contra ius diuinum vel naturale, quādo valeat?
4 Reſcriptū contra ius gentium, quando valeat?

LEX PRIMA.

a **Quod principi.** ᵃ Lex iſta diuidiẜ ī quatuor partes. In pma poniẜ dictū, In ſcda, rō dicti. In tertia poniẜ quedā illatio. In quarta poniẜ quoddam exēplū. Scda ibi, vt pote. Tertia ibi, quodcunque. Quarta ibi, plane. Et ī ſumma hoc itēdit; Principū placita animo ius ꝯdēdi facta, habēt vim legis generalis, niſi ſint facta ad certas pſonas, qꝛ tūc pſonas nō egrediunẜ. h. d. vſqꝫ ad fi. In tex. ibi placuit. ſ. animo legē ꝯdendi. Opp. ad hāc legē. Diciẜ h̾ ꝙ pnceps iterloquiẜ qd ē ꝫ l. iij. ī fi. C. de legi. Sol. Dicit gl. interlocutio pncipis, nō habeẜ p lege gñali, vt ī ꝯ̄rio, niſi h̾ expreſſe dicaẜ. vt hic. Opp. ad ſol. iſtā, de
1 l. metū. §. ſꝫ ꝙ pretor in fi. j̄. ꝙ met⁹ cau. Sol. † Aut pncipis interlocutio eſt redacta ī corpore iuris, aut nō. Primo caſu obſeruaẜ p lege gñali, vt in ꝯ̄rio, ſcdo caſu non. vt dixi. Et circa h̾
2 dic, vt plene no. p Cy. in d. l. leges. Oppo. iterū, diciẜ hic, qd priuilegiū pſonale nō egrediẜ pſonā, ꝫ l. j. §. j. ꝛ quaſi p totū. j̄. qd quiſqꝫ iuris. Sol. Aut puilegiū eſt cōceſſuꝫ ad poſtulationeꝫ alicui⁹, aut nō. Primo caſu pſonā egrediẜ, vt in ꝯ̄rio. Secūdo caſu nō, vt hic. Opp. ad hoc de l. fi. C. de fruct. ꝛ lit. expēſ. Sol. ibi ꝯtigit pp equalitatē iudiciorū ſeruādā. vt ibi notari ſolet. Op. diciẜ hic, qd puilegiū pſonale pſonā nō egrediẜ ꝫ l. j. fin. de iur. immu. Sol. Ibi fuit ꝯceſſuꝫ puilegiū ſub noīe poſterorū, vt ibi poſteriſqꝫ date. Uñ nō mirū ſi pſonā egrediẜ, vt in ꝯ̄rio. Opp. ad hanc ſol. de l. iij. de cenſi. ꝛ l. ſordidorū. de excu. mu. li. x. Sol. Aut puilegiū ꝯcediẜ pſone, ꝛ hꝫ locuꝫ id qd dixi. Aut ꝯcediẜ rei, ꝛ tūc ad quemcunqꝫ res tranſeat, tranſit puilegiuꝫ, vt in ꝯ̄rio. Oppo. ad hāc ſolutionē, ꝛ videẜ qd ēt ſi priuilegiuꝫ ꝯcedatur perſone, qd pſonā egrediatur, vt j̄. de in integ. reſt. l. nō ſolū. j̄. de minori. l. minor. §. fi. Sol. ſm Dy. qñqꝫ perſona eſt cā immediata priuilegiū concedendi, ꝛ tunc pſonale puilegium nō egrediẜ perſonam vt hic. qñqꝫ perſona nō eſt cā immediata ſed mediata, vt in minore, qꝛ proxima cā reſtitutionis, eſt leſio vt j̄. de iureiur. l. nā ꝛ poſtea. §. ſi minor, ꝛ iſto caſu puilegium
b tranſit in hr̄dē. ᵇ vt d. l. minor. ꝛ l. nō ſolum. Iſta ſol. Dy. reprehendiẜ p doc. quoſdā: nam qñqꝫ habemus cām remotā, ꝛ proximā, inſpicimus remotā, magis ꝙ proximā, vt in vſucapione cuius cā proxima eſt dñium, ꝛ tamen magis inſpicitur poſſeſſio, que eſt remota. vtrū ſit iuſtus titul⁹, vel non, vel vtrū poſſeſſio ſit ꝯtinuata vel nō, qꝛ ſine ea, vſucapio nō procedit, vt j̄. d̾ vſuc. l. ſine poſſeſſione. ꝛ c. iij. de reg. iu. lib. vj. Uñ dicūt ipſi, ꝙ

Quandoqꝫ priuilegium conceditꝰ pſone, qñqꝫ rei, quãdoqꝫ loco
vel ciuitati, qñqꝫ generi, vel poſteris. Prio caſu, ſꝫ Ultramõ,
aut q̃rit de priuilegio ꝯceſſo a lege ſcripta, aut de ꝓuilegio cõ
ceſſo a principe viuo. Primo caſu, aut priuilegium eſt conceſ-
ſum inſpecta naturali, ⁊ ſufficiẽti ratione, vt in reſtitutione mi
noris ꝓpter naturalẽ rõnẽ, ⁊ leſionẽ, ⁊ tũc priuilegiũ cõceſſum
c pſone, egreditꝰ pſonã, ⁊ transfertꝰ in hr̃dem, [c] vt l. nõ ſoluꝫ, ⁊ l. mi-
nor. prealle. Aut nõ eſt cõceſſum inſpecta naturali, ⁊ ſufficienti
rõne, q2 non eſt defectus magis in eo cui conceditur, ꝙ in alijs
hominibus, tunc regulariter ad heredẽ non tranſit, vt ĩ. de re
iud. l. ⁊ ſi fideiuſſor. in fi. ⁊ l. ſi cum ꝓcuratore. eo. tit. Fallit in l.
etiam ĩ. ſol. mat. l. fi. C. qui potio. in pigno. habe. Et ratio po-
nitur ibi ꝑ Cy. Si vero queritur de priuilegio conceſſo a prin
cipe viuo, ⁊ tũc pſonã non egreditur, vt hic, niſi de hr̃dibꝰ eſſet
d facta mẽtio, vt ĩ. de ꝟboꝝ ſignificatio. l. ſciendũ. Et intellige [d] ꝑ
ꝟbũ pluralis numeri vt, tibi, hr̃dibuſqꝫ tuis: Secus ſi tibi hr̃
diqꝫ tuo, tunc non tranſit niſi ad primũ hr̃dẽ, vt l. antiq̃tas. C.
de vſufr. q̃ ad hoc not. facit, ⁊ ibi eſt ratio in tex. Si vero ꝓuile
giũ ꝯceditꝰ rei, tũc ad quẽcũqꝫ trãſit res, ⁊ priuilegiũ d. l. ſordi
dorũ, C. de excu. mu. lib. x. Et hoc ponit Dy. in c. priuilegiũ ex-
tra de re. iur. in vj. ⁊ ĩ. de excu. tuto. l. nõ tm̃. Si vero ꝯceditꝰ ciui
tati vꝫ loco, ſemꝑ trãſit ſucceſſiue, cũ ſemꝑ ſit eadẽ ciuitas, vt ĩ.
de iudi. l. ꝓponebatꝰ. Si vero ꝯceditꝰ generi, vel poſteris, ⁊ tũc
3 recurritꝰ ad legẽ primã. ĩ. de iu. immu. ¶ Quero nunqd † reſcri
e ptũ ꝯ ius diuinũ [e] vel ꝯ ius naturale valeat: Dic vt in gl. ⁊ l. fi.
C. ſi ꝯ ius. Videtꝰ tñ quod ꝯ ius diuinũ, nõ poſſit reſcribi, vt ĩ.
de arbit. l. nã magiſtratus, ⁊ ĩ. de mino. l. minor. In ꝯriũ videtꝰ
quod ſic: q2 ſicut ſe habet princeps quo ad Deũ, ita iudex quo
ad principẽ, ſed iudex põt ꝓferre ſñiaꝫ ꝯ ius Principis, erro
re nõ expreſſo in ſñia, ⁊ valet, vt l. ij. C. qñ ꝓuoca. non eſt neceſ.
Ita debet eſſe in reſcripto Principis, ꝯ ius diuinum. Solut.
Aut Princeps vult in parte derogare iuri diuino, interp̃tan
do, ⁊ derogando, vt in teſtamentis dicimus, ⁊ tunc põt. Aut
vult iuri diuino abrogare, tunc, aut hoc facit nulla cã ſubſiſtẽ
te, vt puta quod frater ꝯtrahat cũ germana, ⁊ nõ põt fieri, ar-
gu. legũ ꝑ p̃ma parte allegatarum. Aut reſcribit aliqua cauſa
ſubſiſtente, vt puta, ꝙ talis decapitetꝰ: q2 forte fecit maleficiũ,
f ⁊ hoc põt fieri, [f] licet de iure diuino dicatꝰ, Nõ occides. Et pro
eius ſñia p̃ſumitꝰ, adeo quod ab eius ſñia nõ appellatꝰ. vt ĩ. a qb.
appel. nõ licet. l. j. §. j. Idẽ habes ĩ. ad l. Corn. de ſica. l. j. §. trãſ-
g fugas. An ꝯ ius naturale [g] poſſit: gl. tenet quod nõ. Cõtra eaꝫ
facit, nã ſñia iudicis tollit libertatẽ, q̃ eſt de iure naturali, vt ĩ.
de penis l. quod ad ſtatum: ⁊ l. q vltimo. Et dic ꝙ cauſa ſubſiſtẽ
4 te, valet reſcriptum, vt dixi, Sed an poſſit † reſcribere ꝯ ius
gẽtiũ: Gl. hic, ⁊ in l. reſcripta. C. de preci. Imp. offe. dicit quod
non, q2 dominiũ rei mee, mihi auferri non põt. gl. no. ꝯrium in
l. cauſas. C. de tranſac. ⁊ Inſti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. §. penul.
⁊ licet ius gentium, vel naturale in totum mutari nõ poſſit, tñ
in parte põt: Dicꝫ Pe. quod cauſa ſubſiſtẽte, valet tale re-
ſcriptum, vt ĩ. de rei vendi. l. item ſi verberatum. §. pen. dixi in
5 pemio † Sed nunquid ꝯ ius ciuile poſſit princeps reſcribere:
Uide per Cy. in l. fin. C. ſi ꝯ ius vel vtili. ꝓubli. ⁊ ibi plene per
doct. de hac queſtio. dixi s. in prima ꝯſtitutione.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Quod principi. adde circa iſtã materiã, quod
conſtitutio principis eſt fortior quam lex. Uide Barba. in ꝯſ.
j. in j. parte. vt hic. ALEX. Uide Bar. de nouo codi. cõpo. ĩ fi.
b ALEX. ¶ In heredem. Quid in priuilegio ciuitatis Bar.
relinquit cogitandũ in l. aſſumptio. §. filius, ad munici. Sed ip
ſe decidit in l. libertus. §. patris. ver. ſimile in hac. eo. tit. Et vi
de, quod ibi dixi. Et vide Bar. tãgẽtẽ ĩ l. j. C. de patr. q̃ fi. diſtr.
c ALEX. ¶ Transfertur in heredẽ. An priuilegium trãſeat
in heredẽ, per Cy. notabiliter in l. fi. ⁊ ibi Angel. ĩ. eo. Uide la-
te Bart. ⁊ q̃ no. ibi in l. q2 tale. ĩ. ſol. mat. Sed Bal. ibi in hac ma
teria: conſiderat quatuor modos principales, quos vide ibi ꝑ
eũ. Sed Io. an. altius exordiendo dicit, ꝙ tu potes ſic conclu-
dere, ꝙ aut priuilegiũ conceditur vniuerſitati, vel loco, ⁊ tunc
tranſit ad ſucceſſorem, q2 eadẽ videtur vniuerſitas, licet homi
nes remoueantꝰ vt no. Bar. ⁊ gl. in l. ſordidorum. per illum tex.
C. de excu. mu. lib. x. Aut cõceſſum eſt rei, ⁊ tunc ſimiliter trã
ſit, ad quencũqꝫ tranſit res l. etatẽ. ĩ. de cenſib. ⁊ l. ſi aque ductꝰ
ĩ. de ꝯhen. empt. Facit ꝙ no. in c. ex literis. de pign. aut fuit cõ-
ceſſum pſone. ⁊ tũc, aut ꝯceditꝰ beneficiũ, ⁊ ſimiliter ĩtelligitur
ꝯceſſio realis, vt trãſeat ad hr̃dẽ ar. l. fi. ĩ. eo. ꝙ ſemꝑ ĩtelligas,
niſi natura rei aliud inducat, arg. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi qs ita
de verb. obli. Aut ꝯceditꝰ ꝓuilegium, quod eſt ꝓprie cõtra ius
cõe iij. diſt. c. ꝓuilegia. Et facit qđ no. ꝑ gl. in l. ꝙ fauore. C. de le
gib. ⁊ Io. an. in c. olim. de ꝟ. ſig. tũc ſm gl. in dubio ſimiliter in-
telligitꝰ ꝯceſſio realis, vt no. gl. in l. forma. §. ꝙꝙ. ĩ. de cẽſi. ⁊ ideꝫ
gl. xxv. q. ij. in ſum. Sed ꝯriũ voluit glo. in d. c. cum veniſſent. ⁊
iſtud vꝫ verius ꝑ tex. in d. l. q2 tale. ⁊ l. priuilegia. de re. iur. Qđ
eſt clarũ ſi priuilegiũ inducit exceptionem dilatoriã, vt voluit
Bar. in l. q2 tale. Si autẽ inducit exceptionẽ perẽptoriã, tũc
ſm Bar. in dubio trãſit ad hr̃dẽ, per l. non ſolũ. de reſtitutio. ĩ
integ. ⁊ in l. ẽt. C. ad Velleia. Si aũt ſit dubiũ an voluerit in-
ducere exceptionẽ perẽptoriã vel dilatoriam, potes dicere, lꝫ
Bar. non tangat ꝙ ſi verſatꝰ priuilegiũ circa vnũ debitũ par-
ticulare, tũc videatꝰ inducere dilatoriã. Sic põt intelligi, ꝙ no.
gl. ⁊ Bar. in l. iij. §. ꝙ aũt. ĩ. qđ qſqꝫ iu. Nã ſi ꝯceditꝰ alicui ꝓui-
legiũ, ꝙ nõ teneatꝰ reſpõdere creditoribus, vel quod nõ teneatꝰ
rñdere donec viuat, in dubio intelligitꝰ inducere exceptionẽ di
latoriã. Et ita intelli ĩtꝰ d. §. ꝙ aũt. ſꝫ gl. ⁊ Bar. ibi, lꝫ Bar. ali
ter intellexerit in d. l. q2 tale. ⁊ male, q2 ibi ꝯriũ no. ⁊ hoc maxi-
me q2 priuilegia: q̃ tendũt ad leſionẽ tertij, debẽt reſtringi, vt
ledant quãto minus poſſunt, arg. l. nec auus. C. de eman. libe. ⁊
l. ij. §. merito, ⁊ §. ſi qs a principe. ĩ. ne quid in loco publi. ⁊ c. cuꝫ
dilectus. de conſuetu. Si autẽ priuilegiũ ꝯcernit ius vniuer-
ſale, ſub quo ꝓũt eſſe multa particularia, puta alicui cõceditꝰ
priuilegiũ immunitatis, vt nõ teneatꝰ ad collectas, vel ad mune
ra, tũc ſatis vꝫ qđ quo ad particularia q̃ viuo defuncto habuiſ
ſent ortũ, ⁊ ꝯſequẽter ꝯ quẽ exceptio fuiſſet a defuncto q̃ſita ⁊
tũc trãſeat ad hr̃dẽ, ſꝫ nõ quo ad illud l. fi. de iure immu. Et h̃
vꝫ qñ nõ ſit mẽtio de here. In alijs aũt, ꝙ in priuilegijs recur-
ritꝰ ad no. in l. ſi ſic. la. ij. de ver. ob. Adde q̃ in materia dicuntꝰ vl
tra p̃allegata, in l. in oibꝰ. ĩ. de reg. iur. in l. iij. §. fi. ĩ. de cẽſ. Et de
materia, qñ priuilegiũ trãſeat ad alios, vide ꝑ Ant. poſt alios
in c. q2. de iu. Et vtrũ in dubio p̃ſumatꝰ priuilegium reale, vꝫ ꝑ-
ſonale: tãgit Bal. in l. fi. ĩ. e. per Io. And. in mercu. in regula, ꝓ
uilegiũ. ĩ Spe. de inſtru. edit. §. nũc autẽ. in ver. itẽ ꝙ fuit. cũ
ſeq. Adde ꝙ ĩ pſonaliſſimis actibꝰ, pſone inſeparabiles inclu-
duntꝰ l. ſi ſtipulatus fuero per te nõ fieri. de ꝟbo. ob. l. ⁊ hr̃di. ⁊
pac. In reſcriptis aũt dic vt ĩ c. qm̃ Abbas. ⁊ offi. deleg. Pre-
dictis adde Bal. poſt Cy. in l. ij. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ tex. ⁊ Bal. in
l. oĩa. eod. tit. ⁊ l. ſi nõ ſpeciali. C. de teſtam. Et adde ꝙ vbi ꝯce-
ditur priuilegiũ iſta ratiõe loci, ⁊ perſone, nõ põt in alio loco
exerceri, ſꝫ Inn. in c. bone. de poſtula. prela. ⁊ Bal. ĩ l. ij. in xvij.
q. C. de ſerui. Et qñ beneficium trãſeat ad hr̃dẽ, vide duo ꝟba
Bal. ĩ rub. C. de priuil. do. Quid aũt in reſcriptis, an trãſeãt
ad ſucceſſorẽ ⁊ ꝯ ſucceſſorem, vide plene in c. ſignificauit. de re-
ſcri. ⁊ Io. And. in regula. is q in ius. de reg. iur. in vj. ⁊ in c. q2. de
iud. ⁊ in c. dilecti. de foro cõpetet. Cy. ⁊ Bal. ĩ l. j. C. qñ libel. ꝓn.
da. ⁊c. ¶ Adde qñ priuilegiũ trãſeat ad hr̃dem ⁊ ſucceſſorem,
Bal. ꝯſi. c. j. li. ⁊ melius ꝯſi. cccc v. ij. lib. Oldra. ꝯſi. ccc. Fede. ꝯſi.
lxvj. Pet. de anc. ꝯſi. cccxxviij. Alex. ꝯſi. lxxxvij. j. li. Cal. ꝯſi. j. ⁊
in ꝯtrũ Iaſ. tãgit an ꝯctꝰ pricipis obliget pricipẽ ſucceſſorẽ, vi
de ꝓ eiꝰ opiniõe Bal. ꝯſi. cccxli. iij. li. Et in ꝯtrũ ẽt ponitꝰ clauſu
la derogatoria, vide pulchre Roma. ꝯſi. ccccxxxvj. ⁊ ccccxcvij.
d POMA. ¶ Et itellige. Uide Fely. ĩ c. in p̃ſentia. de probat.
e ALEX. ¶ Diuinum. An reſcriptũ ꝯ ius diuinum, vel natu
rale valeat, vide in l. de quibus. circa medium s. titu. j.
f ALEX. ¶ Poteſt fieri. Ex cauſa etiam põt tolli ius diuinũ
per principẽ. Et ad no. hic per Bar. vide Inno. in c. innotuit.
de electio. ⁊ vide Bal. in aut. ad hec. de vſuris. C.
g ALEX. ¶ Ius naturale. Uide Inno. in c. plerique. de im-
mu. eccle.

LEX TERTIA.

1 ☞ Interpretatio, qñ fiat late, qñ latius, ⁊ quãdo latiſſime.
2 Beneficium principis latiſſime interpretatur, ſi non reſpicit ius alterius.
3 Beneficium, priuilegium, ⁊ reſcriptum quomodo differant.
4 Beneficium impetranti queritur ius a tempore ſcientie beneficij conceſſi.
5 Priuilegiatus non tenetur reſpondere coram epiſcopo ſi delinquit an ⁊ quando illud priuilegium, ei proderit, ne poſſit cogi, coram epiſcopo conueniri.
6 Priuilegium principis, vel reſcriptum, vel aliud beneficium quanto tempore tollatur.

a BENEFICIUM. [a] Bona lex eſt. ⁊ gl. põit ca
ſum ĩ terminis, duobus mo
dis primo per l. iij. in fi. de penu leg. ⁊ l. ſi quãdo la. j.
C. de bo. vacan. Et iſta lectu. non videtur procedere,
ſecũdum Gul. de Cu. ⁊ videtur cõtra l. ſi quãdo. C. de ope. pu.
la j. vbi licet Imperator concedat alicui opus publicum nõ ve
niunt adiacentia. Pro hoc facit l. predia. §. pen. de fun. inſtru. ⁊
inſtru. leg. ⁊ in prealleg. l. ſi quãdo de ope. pub. Pet. cuiꝰ opi.
puto verã tenet opi. Io. ĩ. ꝑ l. Seie. §. fi. ĩ. de fun. inſtru. ⁊ exp̃ſſe
⁊ tex. in d. l. ſi qñ. Et hãc opi. vꝫ h̃ approbare etiã Iac. But.

Glo. ponit alio modo caſum p l.j. ad munici. Hec lec. nō placet
ea rōne, q2 illud ibi non contingit ea rōne, q2 beneficiū Prin-
b cipis latiſſime eſt iterpretandū, imo ſi ſic nō interpretaret, [b] eſ
ſet nullū: ⁊ ſic ad legitimum non extenderet. De iure enim cōi
filius naturalis ſequit matrem, vt l. ſi qua. C. ad Orfi. Unde te
ne primam. Uel pone: vt l.j. §. cum vrbē. ſ. de offic. prefe. vrbis.
Oppo. dicit hic, ꝙ latiſſime interpretatur. Cōtra, imo etiam ꝯ
ctus dꝫ latiſſime interpretari l. fi. C. q̄ res pigno. obli. poſ. So
i lu. † Qñqꝫ iterpretat aliqd late, vt in ꝯctu, ⁊ tunc loquit ꝯriū.
Quandoqꝫ latius, vt in vltimis voluntatibus. vt l. queſitū. §.
idem reſpondit ⁊ l. Seie. §. fi. de fun. inſtru. Quandoqꝫ aliquid
interpretat latiſſime, vt hic. Oppo. ad hanc ſolutio. de l. ſi quan
do. C. de inoff. teſta. Sol. ibi loqtur de priuilegio ꝙ erat ꝯ ius
cōe, ⁊ ideo non eſt late interpretandum, imo ſm ius commune:
Op. ad hoc de l. ij. §. merito. ⁊ §. ſi quis a principe. ſ. ne quid ī lo
c co publi. Sol. Ibi idē priuilegiū [c] late nō interpretat, q2 tāgit
d ius alterius. Uel dic, ꝙ aut beneficiū [d] reſpicit ius ꝯdētis, aut
ius alterius, puta tertie perſone. Primo caſu, latiſſime debet
interpretari, vt hic, in ſecūdo caſu nō, vt in ꝯrio. ¶ Oppo. de
2 §. q2 vero veriſimile. in aut. de non alie. Sol. dicit gl. † beneficiū
Principis dꝫ latiſſime interpretari, vt hic, non tamē vt tollat
* ius cōe, imo facilius tollit ius ſpeciale. * Oppo. de l. ſepe. ſ. de
offi. preſid. Gl. nō ſoluit. Adde ꝙ ibi not. ⁊ ibi ſoluit, nam ibi ſi
interpretat late beneficiū, poſſet eſſe inutile, ⁊ ideo beneficia nō
e ſunt latiſſime interpretāda. ¶ Quero q̄ differētia [e] ſit inter be
3 neficiū ⁊ reſcriptū? † Docto. vt Petrus hic, ⁊ Cyn. poſt eū di-
cunt, ꝙ beneficiū eſt genus cōprehendens priuilegiū: Reſcri-
ptū aūt cōprehēdit beneficiū ſtricte ſumptum. Priuilegiū ē lex
ſcripta ꝯ ius cōe, vt in l.j. §. eo. ⁊ l. ꝙ fauore. C. de legib. ⁊ ibi nota
tur, ⁊ in l. nulla ē. tit. primo, ⁊ l.j. C. de theſauris. Nā reſcriptū
eſt ad obſeruationem iuris cōis. vt l. falſo. C. de diuerſis reſcri-
ptis. Beneficiū vero aut tangit ius condentis, ⁊ tunc latiſſime
interpretat, vt hic, aut tangit ius alterius, ⁊ tunc non, vt l. ij. §.
merito. ſ. ne quid in loco publico. Priuilegiū vero nō interpre
tat late, q2 ꝯ ius cōe. vt l. ſi qñ. C. de inoffi. teſta. ⁊ idē in diſpēſa-
tione, vt c. ꝙ dilectio tua. ⁊ ibi not. extra de cōſangui. ⁊ affi. Ter-
tium videlicet reſcriptum, ſtricte interpretat vt in c. cāꝫ q̄. ⁊ ibi
not. p Decretiſtas extra de reſcriptis, ⁊ ibi bona gl. ¶ Quero
f qñ [f] ſit † interpretatio būficij, ⁊ qñ acqrat [g] ius priulegiato, an a tpe
4 ſciētie, an a tpe ꝯceſſionis? Et vr ꝙ a tpe ſciētie, vt ſ. de acqrēda
g poſſeſ. l. q abſenti. In ꝯriuꝫ vr l. lꝫ. C. de repud. Pe. vr tenere, ꝙ
acqrat ius priuilegiato ē ignorāti a tpe ꝯceſſionis p leges vltio
allegatas. Itē, q2 voluntas principis, ⁊ teſtōris eqparātur, vt i
corpore de nup. §. diſponat. col. iiij. ⁊ ignorāti p teſtōrē q̄rit ius,
vt ſ. de le. ij. l. cum pr. §. ſurdo. Et hoc verum ſi ꝯtinet fauorē p-
uilegiati, ſec9 ſi odium eius, ſicut dicim9 in ſocio vt ſ. p ſocio. l. ſꝫ
⁊ ſocius. §. j. ⁊ l. adeo. §. j. ⁊ iſta fuit opi. Pe. tamē mihi vr ꝙ a tpe
ſciētie ei q̄rat, vt ē tex. ⁊ glo. C. de ꝯſul b9. l. fi. lib. xij. ⁊ not. p Dy.
in l.j. circa fi. ſ. de bo. poſ. ex teſta. mil. ⁊ no. ī l. ex eo. de teſta. mili.
5 Dixi tibi, † qualiter interp̄tat circa tēp9, q̄ro qualiter interp̄ta
h tur circa locuꝫ, [h] vt Abb ſancti Petri, hꝫ vnā exceptionē ne te
neat reſpōdere corā epō, vl aliquo ordinario, mō abbas delin-
qt, an ei hoc priuilegium pderit, vt nō cogat corā epō vl ordina
rio iudice reſpōdere? Et videt ꝙ nō: vt ī aut. qua in pūincia. C.
vbi de cri. agi. oportet. In ꝯriū videt l. magiſter e. C. ō iuriſ. om.
iudi. Itē ſi poſſet ꝯueniri corā ordinario, priuilegiū nō habe-
ret effectū, ꝯ l. ſi qñ. ſ. de lega. j. Quid dicēdū eſt? Et dicit Pet.
Aut q̄rit de caſu, quo ſpecialiter eſt exēptus, aut nō. Primo ca
ſu ppter delictū, vel ꝯctū nō pōt corā ordinario ꝯueniri, vt l. ij.
i C. vbi qs de cu. vel cohor. poſt princ. Secūdo caſu [i] aut cōuenit
rōne publicarū functionū, tunc exceptio ſibi nō prodeſt d. l. ij. in
fi. ⁊ in l. vnica circa medium. C. in q. cau. mil. fo. preſcrip. nō vtā.
ad idē in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffr. §. volum9. Si vero con
ueniat alia rōne, ⁊ tūc aut eſt data exēptio loco, ⁊ pſone, aut pſo
ne tm̄. Primo caſu, aut exēptus deliquit ī territorio ordinarij,
⁊ exēptio ſibi nō pdeſt, vt in d. aut. qua in puincia. Si vero deli
quit in loco exēpto, vl in alio loco, q non ſit de iuriſdictione or-
dinarij, tunc corā ordinario nō pōt cōueniri, vt in c. volētes ex-
tra de priui. lib. vj. Dic plene vt ibi. Si vero exēptio eſt data per
ſone tm̄. tūc aut eſt data rōne dignitatis, aut preeminētie, ⁊ tūc
recurre ad l. ij. C. vbi ſena. vel cla. Circa hoc diſtingue vt ibi, aut
eſt data rōne publice vtilitatis, vt militib ⁊ tūc aut loquit in ciui
li aut in criminali. Primo caſu priuilegiatus nō pōt corā ordi
nario ꝯueniri d. l. magiſter e. C. de iuriſdictio. om. iud. Secūdo
caſu aut delictū eſt cōe, ⁊ enorme, ⁊ tūc corā ordinario pōt cōue-
niri, vt in aut. qua in prouincia. Aut delictū eſt ſingulare, vt vē-
dere arma, ⁊ tunc dic vt not. in l. pen. C. de iuriſdi. om. iud. Solet
6 dici in l. j. ⁊ ij. de re mili. ⁊ hec ſunt verba Pet. ¶ Quero, † pto
k tempore duret hoc beneficium? [k] Rñdeo, ſi loquimur in reſcri
ptis ad obſeruationē iuris cōis, tūc ſunt perpetua l. falſo. C. de
diuer. reſcri. Si vero de priuilegio an tollatur tempore, dico
quod ſic, per l. quoties. C. de precibus Imperatori offe. Et ſi q̄
rat, quanto tempore tollatur, aut queris propter non vſuꝫ, aut
propter actuꝫ ꝯrium. Primo caſu, aut cōceditur aliquod ius,
vt actio, ⁊ tunc tm̄ durat, quantum durat illa actio, ⁊ perditur
per tempus quo actio, arg. l. ij. C. de conſti. pecu. cōiuncta l. oēs.
l C. de preſcrip. trigin. anno. Aut cōcedit facultas, [l] puta nundi-
narum, ⁊ tunc tollit decēꝫ annis, l. j. ſ. de nundi. Et que ſit ratio,
dic vt ibi not. ⁊ in d. l. falſo. Si vero queratur qualiter tollatur
per actū ꝯriū, tūc aut hꝫ effectum momentaneum, aut ſucceſſiuū.
Primo caſu, priuilegiū vnico actu emiſſo in cōtrarium perdi-
m tur, [m] vt l. ij. C. de iure do. impe. Si vero hꝫ effectū ſucceſſiuum,
tunc per vnicum actum non perditur, vt C. de excuſ. tuto. l. vo-
n luntarie. ⁊ ibi per Cyn. ⁊ de hoc vlt. no. Cano. in c. cū acceſſiſſent. [n]
extra de conſtit. ⁊ in eo habes optimam gloſ. licet ipſi alijs ver-
bis vtātur, ⁊ ideo dic, vt dixi momentaneū aut ſucceſſiuum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Beneficium. Uide per Pet. de Ancha. in regula,
beneficium. de reg. iur. in vj. ⁊ ibi not. per Inn. in c. cum dilecti.
de dona. ⁊ gl. in c. cauſam que. de reſcrip. ⁊ Dy. in c. q̄ a iure. ⁊ di
cta per Arch. xj. diſtin. per Barto. in l. ſi qñ. C. de bo. vacan. lib.
x. habetur in c. olim tibi. de verb. ſignifi. per Io. And. in c. quam
uis. de preben. in vj. Et adde quod priuilegium principis, nō ē
aſtute nec abſurde interpretandum l. ij. ⁊ ibi Bald. C. de legib.
ſed benigne hic, ⁊ l. ex facto de vulg. ⁊ pupilla.
POMA. ¶ Uide ad iſtam l. Bar. in l. j. C. de iuris, ⁊ facti igno
rantia. Alex. ⁊ Are. in l. qui duos. ff. de lega. j. Alex. cōſi. clx. ī ſe
cūdo vol. Panor. cōſi. lvij. primo volu. ⁊ conſi. xcvij. eodem volu
mine. Federicum conſilio clxv. Panormitanum conſi. xxxvi. ſe-
cundo volumine. Barba conſi. xxxij. in primo volumine. Aret.
in conſi. liij. in fin. in primo volumi. Barba. conſi. xxxv. ij. volu. Et
conſi. lvj. eo. volu. ⁊ conſi. ſeq. P. Pau. P. ¶ Circa regulaꝫ hu
ius legis adde quod ſi princeps concedat alicui ſimpliciter iu-
riſdictionem in aliquo caſtro, censetur cōceſſum merum, ⁊ mi-
ſtum imperium. Et ſimiliter ſi cōceditur ſimpliciter, vide que
ſcripſi ad Bart. in l. j. ſ. de iuriſd. om. iud. circa fi. j. apoſtille ma-
gne. Licet Iaſo. quē ibi habes, dicat contrarium, ideo vide ibi.
Et vide de hac materia, ⁊ limita per Barba. in c. cum dilecti. ex
tra de dona.
b ALEX. ¶ Interpretaretur. Dicit Bal. in l. iij. C. an ſeruus
ex ſuo facto, qd ſtatutū ciuitatis, nūquā interp̄tat ꝯ rēpublicā,
in eo quod pōt tangere alios, ligatur tamen reſpublica a ſtatu-
to ſm Bal. in l. ſi mater. C. ne de ſtat. de fun. ⁊ ad dicta per Bart.
hic vide Bar. in d. l. ſi qñ. in prin. de inoff. teſt. vbi reſcripta inter
p̄tantur ſecundum ius cōe, ſecundum Bal. ibi, ⁊ eſt text. in c. cū
dilecta. de reſcrip. ⁊ intellige ſecundum ius municipale, non ci-
uile, ſecundum Bald. in l. ſi quando. ibi etiam dicit quod reſcri-
ptum pape. interpretatur ſꝫ ius canonicum. non ſꝫ ciuile. Ad-
de not. per Bal. in l. j. C. quomodo, ⁊ quando iudex. Bar. in l. ſe
pe. in fi. de offi. preſi.
c ALEX. ¶ Priuilegium. Quid in diſpēſatione vtrū interp̄tet
ſicut beneficiū? vide in c. j. de fil. preſby. Inn. in c. duduꝫ. de elec.
⁊ in c. quod dilectio. de ꝯſan. ⁊ af. p doct. ī l. ex facto. de vul. ⁊ pup.
⁊ aliquid per Bar. hic. Adde Bal. in l. nec auus. de eman. libe.
d P. PAV. P. ¶ Aut beneficiū. Uide ⁊ pondera Ant. de But. ī
ꝯſi. xix. vbi vult, quod ſi primo pcedat diſpoſitio circa ius alte-
rius, poſtea ſequatur ꝯceſſio generalis principis, quod eſt latiſ
ſime interpretanda, quia non dicitur concedere in preiudicium
tertij, cui iam erat expreſſe derogatum. Dicit tamen poſtea in
diſcurſu quod per quecunqꝫ generalia verba, non intelligatur
cōceſſum illud, quod ſolet cum maxima difficultate concedi.
* CLAVD. ¶ Ius ſpeciale. Et not. quod conſuetudo regula-
tur p priuilegiuꝫ, non econtra, vt not. Bal. in l. cum clerici. C. de
epiſc. ⁊ cleric.
e ALEX. ¶ Differētia. adde Bar. in l. ſi finita. §. ex hoc edicto.
de dā. infe. ⁊ Io. an. in c. olim tibi. de ver. ſig. p Pet. de anch. in
ru. de reſcri. in vj. Et vide Bald in l. que ex relationib. C. de le-
gi. vbi dicit, qd priuilegiū eſt lex priuata, ⁊ eqparatur ſtatuto,
quod not. Bar. in l. ſi quando in prin. C. de inof. teſta ⁊ Bald. vi
de in l. j. C. de pet. here. vbi q̄rit, pone quod aliquid ꝯcedit fiſco
p̄ter legē, an preſumat cōceſſum, vt priuilegiū, vl vt ius cōe. Di
cit Bal. in l. geſta. C. de re iudi. quod omne priuilegiū eſt reſcri
ptum, ſed non econtra. Uide bonaꝫ gl. in c. j. in verbo naſcatur.
de conſtitutio. in vj. p Archid. in c. gratia. de reſcri. in vj. Pau.
de caſt. in l. maritus. inf. a ſol. matri. Cy. in l. reſcripta. in princ.
de precib. Imper. offe. Et quando dicatur aliquid cōceſſuꝫ in
priuilegium, vide Bal. in l. j. §. eo. ⁊ Bal. hic. Et not. qd priui-
legium generaliter indultum, non includit caſum publice vti-

litati

litati contrarium,⁊ ſi includeret, nō valeret l.iubemus nullā. ⁊ ibi Bal.in prin.C.de ſacroſan.eccle.

f POMA. ¶Quero quādo. Uide Fely.in c.ij.in iiij. limitatione de conſtitutio. Barba.in conſi.xxxiiij.vol.ij.

g ALEX. ¶Quando acquiratur. An interpretatio beneficij fiat a tpe cōceſſionis,an a tpe ſciētie? dic late p Jo. An. i c.j. de ɔceſ.ꝑben.in vj.in notabilib. Facit quod not.in c.ɔq̄ſtione.ɗ teſti.ſpo. Uide Bar.in l.fin.de ſen.paſ.Cyn. Bald.⁊ Ang.hic. ¶Adde an ignorāti acqrat būficiū. Pe.de Anc.cōſi.cccxcix. ⁊ Bal.cōſi.ccxcix.iij.lib. Et inꝗtū. Jaſ.tāgit qd veniat cōceſſo caſtro cū ptinētijs,vide Bal.cōſi.ccccxxxvj. Et an in donatiōe facta p Principē in eccleſiā de aliquo caſtro,veniat merū,⁊ mixtū imperiū? vide Old.ɔſi.cclij. Et an alienata ciuitate veniat territoriū,vide Bal.cōſi.ccccxxxij. Et an vendito fortilitio,⁊ tradito,videaꝶ vēditū caſtrū,⁊ traditū,⁊ an vēdito caſtro, videaꝶ vēdita iuriſdictio,vide Roma.cōſi.ccccliij.⁊ inꝗtū tāgit, an reſtituto bānito videatur reſtitutus ad bona medio tempore alienata,adde Bal.conſi.ccxxj.iij.lib.

h ALEX. ¶Circa locuʒ. Pet.An.in c.ſi.de foro compe.⁊ vide in l.ſi ex parte,§.ꝗꝗ,⁊ quod dixi.j. quod cum eo. vide multos caſus ſpeciales in cle.j.de ſup.negli.prelat.

i ALEX. ¶Secundo caſu. Uide multos caſus in quibus exēpti conueniuntur coram ordinario,in clemen.j.de ſup.negli.prela. Uide quod not.Bar.in auꝶ. Itē nulla. C. de epiſcop.⁊ cle. poſt gl.⁊ quod dixi poſt Bar.in auꝶ.habita. ne fili. pro patre. per Bald.in l.veteranus.j.quando prouoc. Et ad dicta in hoc verſi.bene facit l.iubemus nullam.C.de ſacroſan.eccle.

k ALEX. ¶Duret hoc beneficiū. Quanto tempore duret būficiū,vel reſcriptum,adde ꝙ not.Bart.in l.licitatio. alias locatio.§. earum rerum.j.de publican.,vide Spe.de inſtru. edi.§. nunc autem.ver.item opponitur,vbi ponit omnes caſus in quibꝰ priuilegiū perdatur,⁊ Inno.in c.ceterū,de reſcrip. ¶Ad de an p non vſum perdaꝶ priuilegium d.Cardi. conſi. xxxviij.

l P.PAV.P. ¶Facultas. Uide Jaſ.i l.ij.C.de diuerſ. reſcrip. vbi limitat non procedere, quando non contigiſſet opportunitas faciendi,⁊ illud late confirmat, vt ibi late per eum.

m ALEX. ¶Contrarium pdiꝶ. An priuilegiū p actū ɔtriū tollaꝶ,adde quod not.Bar.p illū tex.l.j.C.de his q ſponte mune. pu.ſub.lib.x.⁊ i l.vſuʒ aque.C.de aqueductu.lib.xi.p glo.⁊ Archi.xxv.q.ij.in ſumma p Mod.in c.ſi.de ɔſti.in vj. Jo.an.in c.ij. de immu.eccl.⁊ qd habeꝶ in c.ſuggeſtū.de decimis. ¶Adde an ɔueniēdo priuilegio,qs amittat priuilegiū.d.car.cōſilio.cxxx.

n POMA. ¶Cum acceſſiſſent. Uide ibi latius Felyn.

De ſtatu hominum. Rubr. V.

LEX PRIMA.

1 ☞Hominum gratia, omnia ſunt conſtituta.

2 Arguere ex ordine titulorū poſſumꝰ lʒ aliq interſerantur.

3 Donando ſi dicatur, dono tibi omnes res meas, non veniunt iura, ⁊ actiones.

a **OMne ius.** [a]No.qd ius eſt tripartitū.

1 no.ex l. proxime ſequenti qd omnia ſunt hominū gratia cōſtituta,vt infra de vſuris l.in pecudū. Not.ex l. cū igitur.†qd

2 licet arguere ex ordine titulorū, licet qn̄qʒ quidā extranei tituli interſeranꝶ.not.glo.in rub. de eo p quē factū erit. Cōtra de l.pxi. Solu. Hic loqꝶ ꝗtū ad

b tractatū,lex ſequēs ꝗtū ad vtilitatē hominū. Op.[b]dr hic,qd ad iſta tria ptinet oē ius,imo ſunt q̄dā iura q̄ ſub iſto nō cōtinenꝶ,vt bo.poſ.⁊ ſimilia. Sol. Predicta poſſunt nomine rei cōtineri,quod ē nomen generale,vt infra de ver.ſign.l.rei.⁊ l.j.ſi cer.pe. Op.in ɔtriū,⁊ videꝶ quod nō ſit neceſſariū poni de actione,qr appellatione rei,continetꝶ actio:vt ſ.dixi,⁊ not.in gl.hu

3 ius l.j.vbi videas,vbi hoc declaraꝶ.† Querit Gul.[c] nūqd ſi do

c no tibi res meas,cōtineanꝶ iura q̄ habeo ɔ Titiū, ⁊ actiones? Gl videꝶ hic velle quod ſic,ipſe tenet ɔtriū,qr gl.iſta pcedit,qn̄ donarenꝶ res,ſʒ in q̄ſtione propoſita fuit dictum, res meas:⁊ meas,denotat dominiū:vt l ſeruos.in princ.de legatis tertio, ⁊ l.ſolum.§.meū.j.de rei vendicatio.quod nō poteſt in actione contineri:quia actiones mee nō dicunꝶ:vt l.rei.in princ.de ver

d bo.ſignifica.⁊ hoc tenet Gul.[d]not.in l.ſi legatus.§. ſi quis bona.ad Trebel.⁊ ibi dixi,⁊ de bon.poſ.l.j.⁊ dic vt ibi.not.in gl.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶Omne ius. circa iſtā materiam an ſit neceſſariū continuare Rubricas,⁊ eas ſemper ad proxima ſituare cōmode,vide Barba.quod nō,ſʒ ſ̄ʒ quod res patiꝶ.in rub.C.qui admit. Uide late de materia cōfirmationis Jaſ.in rub. Inſti. de actio.⁊ Barba. vbi ſupra ponit etiam alia in materia continuationis. Et an imperator ſequatur ordinē iuriſcōſultorū, in rubricis ſituandis? Et poſtea in diſcurſu,an rubrice generales premittende ſint, ⁊ poſtea ſpeciales,vel econtra,⁊ an continuatio ſit fienda de lege ad legē, ⁊ de §.ad §. ⁊ quomodo ⁊ q̄dam alia ponit And. Sicul,in c.prudentiam.in §.ſexta. de offic.de lega.⁊ ibi Decius ponit in j.notabili.

b POMA. ¶Oppo. Uide Alex.conſi.lxxij.vol.iiij.⁊ cōſi.xcix. eod.vol.⁊ de ſignifica.huius verbi,res, vide remiſſiue per Fely.in c.peruenit.ij.de teſti.cog.

c ALEX. ¶Querit Gul. Uide Barto.in l.quintus.§. argento.ff.de aur.⁊ argen.lega. ¶Barba.conſi.xxxvj.in ij.vol.

d ALEX. ¶Et hoc tenet Gul. Uide quod not.Bar. in l.vxorē. §.locauerat.de leg.iij. Adde q̄ dixi in l.ciuibus.j.de reb.dub. Sed Bal.tenet contra Gul,in l.j.in prin. C.de vſufru. Adde Bal.cōſi.lxxx.j.lib.⁊ Old.conſi. ccxviij.

LEX TERTIA.

1 Statuliberi ſunt ſerui.

2 Aſcriptitij ſunt liberi.

3 Monachi, ⁊ canonici regulares, ſunt liberi.

SUmma. Primo poniꝶ diuiſio pſonarū,ſecūdo diffinitio libertatis, tertio diffinitio ſeruitutis,quarto poniꝶ etymologia huius vocabuli, ſecunda ibi, libertas. Tertia ibi, ſeruitus. Quarta ibi,ſerui,vbi etymologia poniꝶ,⁊ durat vſqʒ ad finem

1 legis. Querit gl.†nūquid ſtatuliberi ſint ſerui,vel liberi? Reſpondeꝶ quod ſunt ſerui,vt j.de ſtatu libe.per totuʒ. Nec obſt.

2 l.fin.j.ſi ex noxa.cau.aga.vt ibi no. Quid† de aſcriptitijs? Dico,quod ſunt liberi,vt in §.aſcriptitios. in corpore de ſanctiſſ.

3 epiſcop. Quid de†monachis,⁊ canonicis regularibus? Dic ꝙ ſunt liberi,⁊ vide meliorem gl. Inſti.de iure perſona.

LEX QVINTA.

ET ſeruorum. Diuidiꝶ in quatuor partes. In prima poniꝶ, alia diuiſio perſonaruʒ. In ſecunda dicitur qualiter fiāt ſerui. In tertia ponitur,qui ſunt ingenui. In quarta poniꝶ, qui ſunt libertini. Secunda ibi,ſerui autem. Tertia ibi ingenui. Quarta ibi,libertini. In ſumma hoc dicit. Seruorum vna eſt cōditio,liberorum duplex. Hoc primo, ⁊ ſerui fiūt dupliciter,aut de iure gentium,aut de iure ciuili. Hoc ſecūdo. Et ſiue mater ſit libera tempore conceptionis, ſiue tempore partus ſiue medio tempore inter conceptionem ⁊ partuʒ, partus eſt liber.hoc dicit. Opp.de l.ſi.de edil.edic.vbi ſunt plures conditiones ſeruorum, quia quidam ſunt ſerui ordinarij,quidam ſunt ſerui vicarij. Solu.vna eſt conditio,ſed officia,⁊ miniſteria poſſunt eſſe plura,vt in contrario.tamen eorum conditio vna eſt, vnus enim pluſquam alter ſeruus eſſe non poteſt.

a Quero que[a] requirantur ad hoc,vt homo liber efficiatur ſeruus? Dic vt in glo.vt Inſtit. de iure perſo.§.pe.

ADDITIO.

a ¶Quero que. Et not.illud mirabile hic,ſecundū Ang.quod licet minor xxv. ⁊ maior xx.non poſſit alienare ſua bona,poteſt tamen alienare ſe. Et vide Cyn.in auꝶ.ingreſſi.C.de ſacro.eccle.⁊ vide Inno.in c.in preſentia. de probatio.

LEX SEPTIMA.

1 ☞Statutū quod qui ceperit lupum habeat decem, ſi aliquis capit lupam pregnantem, num debebit pro quolibet lupatino habere decem?

a **QUi in vtero.** [a]Qui eſt in vtero,pro nato habetur,quo ad ſui commodū.h.d. Oppo.ad hanc l.hic dicitur, quod habeꝶ pro nato,vt ſibi profit,nō autē vt alij profit,contra l. Imperator.j.eo. quia matri etiam prodeſt, quia interim non pōt puniri ſi faciat maleficiū. Sol. Illa debet intelligi ſecundū iſtam,quia fallit,⁊ prodeſt ſibi, qr etiam ipſe puniretur, ſi ipſa occideretur. Oppo.de l.j.§.j.de ven.in poſ.mit. hic autem dicitur contrarium. Sol.dico etiam quod illo caſu fallit. Opp. de l.ſi.de colla. bon.gl.non ſoluit,dic quod ideo ibi nō ſit. collatio, qr ille,qui eſt in ventre,non poteſt dici quod ſit in poteſtate patris,vt ibi in tex.dic vt ibi per doct. Inducitꝶ hec lex in argu.

1 ad q.per Gul.ſtatutum dicit,†quod ſi quis ceperit lupuʒ, habeat decem, modo quidam cepit lupam pregnantē, an pro quolibet lupatino debeat habere decē? Et videtur quod ſic,vt hic.

b Contrarium tenet Gul.[b]⁊ facit l.ſed addes.§.ſi quis mulierēʒ. j.loca. Nec obſt.hec lex,quia loquitur quando tractatur de cōmodo ipſius partus,hic autem in queſtione noſtra non eſſet cōmodum ſuum, vt patet in contrario.